

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

KÖZLÖNYE.

Bizottsági felügyelet alatt szerkesztik

FARKAS ALBERT és SZABÓ SÁMUEL.

Az előfizetési díjak
bérmentesen
a gazdasági egyesület titkári
hivatalához,
a lapot illető küldemények
a szerkesztőséghez
(Kálmonostor utca 57 sz.)
czimzendők.

MEGJELEN
minden hónap közepén
és végén
legalább 1 iven.

Előfizetési díj:

1870 egész évre:

Egyleti tagoknak 1 fr. —
Nem tagoknak 2 „ —

Felügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kócsi Károly, Kodolányi Antal, Mina János, Nagy Ferencz, Szentgyörgyi József.

Gyümölcs-kiállítási terv.

Nem vonhatjuk kétségbe, hogy arra alkalmas talaj- és éghajlattal bíró hazánkban a gyümölcsenyésztés már régóta többeknek lekötötte figyelmét. Egyesek és társulatok a legkiválóbb fajokból szép gyűjteményekkel rendelkeznek. Sőt önámítás nélkül bevallhatjuk, hogy a fajok öszszecsoportosításában itt-ott anyira jutottunk, mikép azoknak redukálása lesz ma-holnap szükségessé. Két körülmény áll most előttünk, melyre kell fordítani egész figyelmünket, hogy a kitűzött végcélzt elérjük. Az egyik azt sürgeti: hozunk be rendszert gyümölcsenyésztésünkben s a másik: hogy tegyük azt a nép közkincsévé. A gazd. egyesület kertészeti szakosztálya az előbbi célhoz közeledik egy lépéssel, midőn f. ősszel Kolozsvárt egy, az eddigiektől eltérő jellegű gyümölcskiállítás megtartását hozta indítványba. Az e tárgyban irányadó nézetek ismertetésére közöljük itt a szakosztálynak a f. hó 13-án tartott választ. ülésben előterjesztett javaslatát.

Tisztelt választmány! Alólírt kert. szakosztály azon kedvező alkalmat, mely az idén a gyümölcs s főleg az alma gazdag termésében mutatkozik, gyümölcsészetünk ismertetése és rendszeres tanulmányozhatása érdekében felhasználni kívánván, f. hó 9-én tartott öszszejövele alkalmával nagyon is időszerűnek és ohajtandónak találta, most az ősszel Kolozsvárt egy gyümölcskiállítást rendezni. Hogy ezen kiállítás a kitűzött célnak megfelelő legyen s részünkről lehetőleg tanulmányossá tétessék, a következő körülményeket bátorodik a szakoszt. a tisztelt választmány figyelmébe ajánlani s ezek alapján némely dolgokra becses pártfogását kikérni:

1). Tudjuk, hogy minden foglalkozás, üzlet vagy iparág az okszerűség jellegét azon perczen kezdve ölti magára, midőn vezetője a határozatlan, cél nélküli eljárásokkal felhagyva, kezelésében bizonyos rendszert karol fel. Hogy gyümölcsenyésztésünkben rendszerekhez idáig nem igen ragaszkodtunk, az tagadhatatlan. Világos az is, hogy ezen rendszerek ismertetése-, tanulmányozása-, öszszehason-

litása- és kivihetősége iránt a kiállítások tanulságos utmutatást adnak. De másfelől azt is tudjuk, hogy tárlatainkról eddigelő a különböző válfajok csoportosítására nézve — azok számozását, érés-idejét, vagy más jellemző közös tulajdonaikat illetőleg — nemigen volt nagy rend és szakértő pontosság megtartva, úgy, hogy a gyümölcskiállítás sokszor holmi halma zhoz hasonlította, hol inkább csak annak megjelölésére fordított gond: hogy ki és mit állított ki? Egy ilyen gyümölcstárlat lehet szép, gyönyörködtető, sőt még több jeles válfajt is ismertethet meg, de nem nyújt alkalmat arra, mit mi kívánunk: a rendszer tanulmányozására. Ez utóbbi célból ohajtanánk mi az idén egy kiállítást rendezni, melyen főleg az almákat s kisebb mérvben a körtéket illetőleg is az egyes válfajok saját u. m. honi-, belga-, dél-franciaországi-, észak-németországi- sat. osztályaik szerint lennének csoportosítva.

2.) Mivel e célra köztelünk idei termése elégtelen, bátorodik a szakosztály fölkérni a t. választmányt, hogy fogadja el a kert. szakoszt. alelnökének ajánlatát s az általa sok éven át kitartó buzgósággal, jelentékeny áldozattal beszerzett s a legszigorubb pontossággal kezelt és az idén legnagyobbbrsztt termést adó gyümölcsfajok- és válfajokból, az egyesület nevében, rendezzen közelebről egy kiállítást; mely hogy annál kielégítőbb legyen, az itt meg nem levő válfajok megküldésére s egyáltalán vállalatunk támogatására szállíttassanak fel a vidéki pomologusok is.

3). Végre mivel a legszigorubb felvigyázat mellett is előfordul néha az eset, hogy némely válfaj neve iránt — a jegyvesztés vagy másnemű véletlenség következtében — kétség támad, melyet eloszlatni és tisztába hozni — a zavar elkerülése végett — érdekünkben áll: indítványozza a szakosztály, hogy miután nevezett tagtársunk gyűjteményében is vannak jelesnek látszó, kétes példányok, ezeket pontos meghatározás végett — gyümölcsészeink érdekében — méltóztasson a választ. elismert pomolog tekintélyünk: Oberdickhez az egyesület költségén felküldeni; s az említett tagtársat (ki azok beszerzésével hazai gyümölcsészetünk oltására különben is eléggé meghozta saját részéről az áldo-

zatot) ezen, ugysem nagyon jeletékeny kiadástól megkímélni.

A kiállítás egyéb részleteire vonatkozó intézkedések gyors végrehajtását kérve tisztelettel maradunk.

Kolozsvárt, oct. 10. 1870. a kertészeti szakosztály.

A választmány örömmel karolta fel az életrevaló indítványt, azt mindhárom pontjában magáévá tette s a szakosztályra bizta a kiállítás idejét meghatározni, a szükséges felhívást az egyesület nevében megtenni — szóval a részletes intézkedéseket végrehajtani; utasításul adván, hogy a tárlat — a kitűzött cél szerint — tétessék valóban tanulságossá és hasznossá, az eredményről pedig a jelentés annak idején elváratik.

A hasznos intézkedésre megtéetett az első lépés, de kívánt eredményhez csak a tömeges részvét juttat.

Az e tárgyban történő további lépéseket is sietni fogunk gazdatársaink tudomására juttatni. s—t.

A kolozsvár-nagyvárad vasút.

III.

Folytatjuk a teherárak szállítási árainak II. cikkünkben megkezdett ismertetését.

3) Szesz, hordókban és bor hordókban vagy ládákban ugyanazon illetek alá esik, mint a 2. pont alatt részletezett gabnaneműek.

4) Tüzifa hasábokban bécsi ölenként, azaz 6 láb magas és 6 láb széles rakásokban, következő szabálysúly szerint vétetik fel:

Kemény fa 36"-kes ölenként 27, — ugyanolyan puhafa 22 $\frac{1}{2}$ " vámmázsával. Ha a hasábok a fönnebbi hosszúságtól eltérők, eként számíttatnak:

Kemény fa 24"-kes ölenként 18 vámmázsa; 30"-kes öl 22 $\frac{1}{2}$ " mázsa; 42"-kes öl 31 $\frac{1}{2}$ " mázsa. Puhafánál 24"-kes öl 15 m., 30"-kes öl 18 $\frac{3}{4}$ " m., 42"-kes öl 26 $\frac{1}{4}$ " mázsa. — A vasút vállalat egyben iránt fenntartja jogát, hogy a tüzifa szállítványokat megmázsálhassa s a viteldíjt a kitűnt valóságos súly szerint szabhassa meg.

Ha épület-, mű- és szerzfánál a súly kipuhatólása megmázsálás útján nem eszközölhető, ez esetben a köbláb keményfánál 60, puhánál 40 fontnak vétetik. Puhafának tekintik a nyír, éger, nyár, hárs, fűz és fenyőfa; keménynek a többi.

A fönnebbi fanemek mázsánként és mértföldenként 1 $\frac{1}{2}$ krért szállíttatnak. Ha valaki egy egész külön vonatot akar fával megterhelni s azt 24 órával előbb bejelenti, szállítványa 1344 vámmázsa szabálysúlynak vétetvén, a 1 $\frac{1}{2}$ krnyi ár annyi mázsa után számíttatik.

Minden oly esetben, mikor tüzi-, épület-, szerzfából, valamint kádárfából gyalulatlan állapotban legalább 200 vámmázsát egy teherlevél mellett ad

fel valaki, tekintet nélkül a szállítási távolságra, következő dijmérséklésben részesül: ha a darabok 20 lábnál rövidebbek, fizet mázsájáért mértföldenként 1 krt, 20 lábnál hosszabb darabokért mázsánként 1 $\frac{1}{2}$ krt.

5) Legolesőbb szállítási cikkek közé tartoznak s mértföldenként csak $\frac{3}{5}$ krt fizetnek: a kőszén, kővek, közönségesek, durva darabokban és kavics; trágya, trágyacikkek és mindennemű trágyasó. A faszen mértföldenként már 1 $\frac{1}{2}$ krért szállíttatik.

6) Só, téglá, cserép, kővek négyszögökben, koczka-, vagy lapokban és burkolatkő; gipsz; bányacserék; agyag; hulladékok, u. m. hamu; sósepredék, csont, csontliszt, csontkorom, bőrhulladék, enyvbőr, rongy, olajpogácsa mföldenként $\frac{4}{5}$ krba számíttatnak.

7. Dohány levelekben és dohányhulladék; továbbá oltatlan mész, cement és palakő fizet mföldenként 1 krt. Jelen ismertetés írója, — az igazat megvallva, — nem képes megérteni: miért kelljen a mészkeért és paláért többet fizetni, mint másnemű kővekért? s a gazdaközönség érdekében nagyon szívesen fogadná, ha szakértők ezen különbség okát megmagyaráznák.

8) A vas három osztályba soroztatik: a) nyers, töredék és ócska vas mázsája mföldenként $\frac{4}{5}$ kr; b) Rúdvas, lemez, sodrony, sinek, tengelyek, durva öntött vas részek s első osztályu öntött vasárak a c) alatt megnevezettek kivételével, mázsája 1 kr; c) kaszák, sarlók, szegek, csavarok, reszelők, lakatok, rugók, mindennemű szerkovács-cikkek és kovácsolt vasárak; továbbá kemenczék, sirkeresztek mázsája 1 $\frac{1}{5}$ kr.

Az 5—8. pontok alá foglalt cikkekben legalább 200 vámmázsát kell egy teherlevél mellett feladni, hogy az irt ármérséklésben részesüljenek.

9) Az eddigiekben nem részletezett árucikkeken kívül jelen pont alatt előszámlálunk még néhányat, melyek tehervonattal szállítva, mázsánként és mértföldenként 1 $\frac{1}{2}$ krt fizetnek:

Alagsövek, víz lecsapolásra; állati termények, u. m. vaj, zsir, tojás, friss vagy elkészített hús, méz, sajt, tej, sódar, szalonua, kolbász; ásványvizek; cserzőanyagok: makk, cserháj, gubics; enyv; fagygyu; mindennemű főzelék: hagyma, paprika, mustár, gombák, répa, káposzta; fűzfavessző; szurok; gyümölcs: friss és aszalt; hamuzsir; ecet; méhser; keményítő; kenyér; len, kender és csepű; malozsa és szöllő; szóna és szalma sajtoltva; tapló; nyers vászonneműek, üres zsákok; mindennemű zsir.

10) Mázsánként és mértföldenként 2 uj krt fizetnek a következő árucikkek:

Élő állatok kalitok és ketreczekben; bőrök, szőrök és nyersék; butorok és házi eszközök; edények üresen, u. m. hordók, ládák, kosarak, puttyonyok; élőfák és cserjék; elkészített ételek; mindennemű fonal; gépek, géprészek; gyapju és gyapjuhulladék; gyékények, szalmából, nádból; mindennemű haj és szőr; halak s más vízi állatok; komló; kosár-fonó és szitakötő áruk; könyvek, ruhák, ágy- és fejdíszek; seprők; szekérek; széna és szalma sajtoltan; tésztaemlék; vadak; vetemény-magvak; viasz és viaszárak.

11) Különös kedvezményként: írók és olvasztott vaj, tojás, hal, rák, turó, sajt, zsiradék, élesztő, zöldség és főzelék, ugorka és burgonya begöngyölve, — továbbá friss hús, ölt szárnyas állatok, vad és kenyér: azon esetben, ha súlyuk a 10 fontot meghaladja, gyors áruként, mázsáját 2 krral számítva, szállítatnak.

Nevezett cikkek üres edényei a visszaszállítás alkalmával szintén gyors szállítmányzák vétetnek s mázsánként hasonlólag 2 krt fizetnek, ha az eredeti gyors szállító-levél előmutatásával igazoltatik, hogy azon edények telt állapotban voltak elszállítva.

Ezen kedvezmény kivált a vasút vonalon fekvő nagyobb városokba élelmet szállító falusi lakosoknak válik előnyére.

Ismertetésünk hiányos lenne, ha az eddigiekben részletezett árszabályok kiegészítése gyanánt nem közlőnk: minő illetékeket szoktak még a rendes szállítási díjakon felül az utazókkal és áru feladókkal fizettetni?

a) A kincstár részére, a bélyegtörvény értelmében következő bélyeg-illetékek szedtetnek:

Minden váltott jegy után, ha a jegy ára 50 krig terjed: 1 kr; 50 krtól 1 ftig: 2 kr; minden további $\frac{1}{2}$ ftért 1—1 krral több, úgyhogy 7 ftért 14 kr a bélyegilleték, ezen felül, 15 kr.

Minden díjköteles vagy külön biztosított podgyásról, valamint gyors- és teheráruról szóló vevény után a bélyegilleték 5 kr; az 5 vagy kevesebb mf. távolságra szóló szállító levelekért csak 1 kr. illetéket kell fizetni.

b) Kezelési illeték cím alatt, mely egy-szersmind általános értékbiztosítási díj gyanánt is szolgál, következő összegecskéket számítják fel:

Podgyásznál minden menetjegy után $\frac{1}{10}$ kr, továbbá hasonlólag $\frac{1}{10}$ kr, lovak, csikók, öszvérek, szamarak és kutyák dbja után személyvonatokkal; állatokért, ha a szállítási díj súly szerint számítják személyvonaton vámmázsánként $\frac{1}{2}$ krt, tehervonaton $\frac{1}{3}$ krt vesznek; végre tehervonattal szállított áruk vámmázsájáért kezelési illeték $\frac{1}{3}$ kr.

c) Mázsálási díj oly szállítmányokért vesznek, melyeknek megmázsálását az illető fél határozottan kívánja, és pedig:

Köszén, gabona, hüvelyes vetemények, olajmagvak, maláta, burgonya, mindennemű kövek, főveny, kavics, épület- és kádárfa, téglá, répa, olajpogácsa, agyag, gipsz végre nyers vas mázsájának megmérése $\frac{6}{10}$ kr, másnemű javak díja mázsánként 1 krral több. Podgyász és gyors szállítmányok feladásánál mázsálási díj nem számítatik, ellenben ha az érkezett gyors szállítmány a fél kívánatára utánnemrendő, minden mázsáért $2\frac{6}{10}$ krt kell fizetni. Ha az utánnemérés a szállítmány megsérülése, vagy egy részének hiányzása miatt történik, mázsálási díj nem fizetetik.

d) R a k h e l y b é r; podgyász- és gyors szállítmányért napjára darabonként 6 kr; hintókért, melyek gyors áruként szállítatnak, 50 kr; tűzifáért ölenként 5 kr; épület- és szerszámfáért-, kő-, téglá-, föld- és szénért mázsánként $\frac{2}{10}$ kr; minden más teheráru mázsájáért napjára $\frac{8}{10}$ kr.

Rakhelybér-mentes idő az érkezett küldeményekre nézve: podgyásznál és személyvonattal szállított kocsiknál 24 óra; gyorsárunknál 48 óra; tűzifa-, köszén- és nyers vasnál 8 nap; minden más teherárunknál (szénát, szalmát és petróleumot kivéve) 3 nap. A bérmentes napok megállapításánál az értesítő levelen álló keletnap tekintetik első napnak; ha a 3 napi bérmentes idő közt vasárnap vagy ünnep esik, a félnek 1 további nap számítatik be. Egy és ugyanazon fuvarlevélhez tartozó javaknak megkezdett feladását (a pályához szállítását) ugyanaz nap kell bevégezni, különben ezen nap elteltével, a fuvarlevélhez tartozó egész szállítmány feladásáig, a részlet-szállítások után, naponként rakhelybér számítatik.

— A fönnebbi szabályokban a vaspálya-kezelők érdekei a közönséggel szemben-kellőleg védve vannak, de megfordítva hiányzik belőle a közönség biztosítéka, két szempontból tekintve. Megtörténhetik, hogy a raktár felügyelő és értesítő személyzet hibája miatt a tulajdonos nem kapja kézhez a szállító levélre jegyzett napon megérkezett tulajdonáról az értesítést; ilyenkor a saját bibáján kívül elvesztett nap nem eshetik rakhelybér fizetés alá. Második eset lehet, a mi jelenleg itt Kolozsvárt a raktároknál gyakrabban előfordul; t. i. megérkezik a teher, a tulajdonos megkapja az értesítést, de áruját a raktár-kezelő személyzet elégtelensége miatt, annak különben teljes méltánylással említendő béketűrése- és szolgálatkészsége mellett sem kaphatja ki elég gyorsan. Ilyenkor hasonlólag nem fizethet az elkésett kivévő rakhelybért,

sőt bizonyos időn túl a vaspálya kezelők tartoznának a tulajdonosnak kárpótlással.

e) Minden vevényért, melyet a félnek egy gyors- vagy teheráru-levéllel feladott küldeményről kiszolgáltattak, 4 kr. fizetendő.

f) Szállítólevél példányok minden vasúthivatalnál 2 krért vásárolhatók. A fél kívánatára a szállítólevelet 2 kr. lefizetése mellett a vasuti személyzet állítja ki.

g) A kocsik tisztogatásáért: szarvasmarhák szállításánál, ha a magyar keleti vaspálya első kézből veszi fel az állatokat, fizetni kell minden darab marha után 5 krt, ha a marhák máshonnan érkeznek s ez a pálya más pályától veszi át a szállítványt, kiadáskor minden kocsiért 50 kr tisztogatásdíjt kíván. Borjuk darabjéért feladáskor 2 kr, kiadáskor akárhány borju volt egy kocsiiban, kocsijáért 18 kr fizetendő. Szopós borjuk után, ha az anyával együtt adatnak fel, tisztogatási díj nem jár.

Az állatszallítási feltételek kiegészítése végett megemlítjük e helyen, hogy az állatszallítványt kísérő személyek személyvonatoknál a kívánt kocsi osztálynak megfelelő jegyet, ellenben, ha az állatokkal együtt azok kocsijában, vagy tehervonattal utaznak, 4-ed osztályu jegyet fizetnek. Az ilyen állatkísérők, ha a szabályszerű 50 frtnyi szabadsúlynál több podgyászt visznek, a túlsúlyért a szállítási-díjt akkor is tartoznak megfizetni, ha a podgyász az állatokkal egy és ugyanazon kocsiiba helyeztetett.

h) Fel- és lerakásidíj. A mennyiben vaspálya-munkások rendelkezésre állanak, a szállítványoknak a szekerekről le-, vagy azokra felrakása, a fél kívánatára, ezen munkások által teljesítettik, mely szolgálatért minden fel- vagy lerakott mázsa után 1 krt kell fizetni.

i) Ha valakinek érdekében áll, gyors szállítványát meghatározott napra kézhezjuttatni, ezen érdek-biztosítás fejében szállítványa értékének minden 10 frtjéért, minden megkezdett 20 mföld távolságra fizet 2 krt; a legesekélyebb díj 50 kr. Ily esetben a vaspálya kárpótlási kezességet vállal, ha a szállítványt az elvállalt időre kézbe nem szolgáltatja.

k) Ezen pont alá foglaljuk az általános határozmányokat. A szállítási díjak kiszámításánál először is az árszabás-tétel a mértföldek számával szoroztatik s ezen összeg az agioval megtoldatván, egész krajczárookra kerekítettik ki; ezen összevet ismét szorozzák az illető mennyiség-egységgel (podgyásznál $\frac{1}{3}$ mázsa, gyorsszállítványoknál $\frac{2}{10}$ mázsa; járművek, lovak és kutyáknál 1 darab, áruk

s állatok mint teherszállítványoknál 1 mázsa) s újra kikerekítik egész krajczárookra; a kikerekítésnél a $\frac{1}{2}$ kron alóli törtszámok elhagyatnak, a $\frac{1}{2}$ krt meghaladók egész krba számíttatnak.

Mázsálás-díj, rakhelybér, le- vagy feladási díj fejében 2 krnál kevesebb nem számíttatik; ezen díjak kiszámításánál: minden 1 mázsán alóli súly egész mázsának tekintetik.

Felvételi hivatalos idő: gyors szállítványoknál d. e. 8—12, d. u. 1—6-ig, ünnepnapokon csak délelőtt. Teherszállítványok felvétele és kiadása történik ápril—septemberben d. e. 6—12, d. u. 1—6-ig, october—márczius hónapjaiban d. e. 7—12, délután 1—5-ig.

Minden állomásnál a főnöki irodában panaszkönyv található, melybe a magát megterheltnak érző fél panaszát, a vizsgáló bizottság számára, bejegyezheti.

Vége érdekeseznek tartjuk idejegyezni a kolozsvár-váradí 20 mértföldnyi vasútvonal első, september havi bevételeiről készült hivatalos kimutatást: 1870 sept. 6—30-ikáig 24 nap alatt szállítottak 9506 személyt, és 60,679 vámmázsa terhet; napjára esik az egész vonalon 397 kisebb-nagyobb távolságra utazó és 2530 font teher. Bevétel személyek, podgyász és gyors szállítványokért 17,780 frt 89 kr, teher árukért 23,303 frt 64 kr, összesen 41,084 frt 53 kr; átlagos jövedelem napjára 1712 frt. Ily arányban az évi jövedelem lenne 625 ezer frt s az államnak, lapunk 17-dik számában látható arány szerint kellene pótolni a jövedelmet 310,000 frttal.

— 6.

Magyar kincstári jegyek.

Az 1870. XI. törvénycikk 4-dik §-a kamatozó kincstári utalványok kibocsátására hatalmazta fel a magyar királyi pénzügyért, a bélyegek és illetékek hátralékaiból származó és nagyrészt jelzálogilag is biztosított kincstári követelések alapján.

A törvény célja az vala, hogy ezen kincstári utalványok által fedeztessék az 1870-re előirányzott hiány.

A kincstári utalványok pótolni fogják egy előre a magyar pénzjegyeket; félévi lejáratall bírnak, de az állampénztáraknál a lejárat előtt is elfogadtatnak teljes értékben, mindazon fizetéseknel, melyek papírpénzben teljesíthetők; e felett, tulajdonosaiknak évente 5%, $\frac{1}{2}$ % évi kamatot hajtának, ugy, hogy a 100 frtos utalvány naponta $1\frac{1}{2}$ krral, az 1000 frtos pedig naponta 15 kr kamattal szaporodik.

A kincstári utalványok kezelésével a magyar általános hitelbank bízott meg, mely ezt díjtanul el is vállalta és ép most szólítja fel hazánk tekintélyesb pénzintézeteit arra, hogy öt „az országra nézve nagy horderejű és az

ország pénzügyeinek előmozdítására irányzott mivelet létesítésében" támogassák.

Az utalványok közül a 100 és 1000 frtosok már legközelebb kibocsáttatnak, mihelyt t. i. a subemissióval megbízandó pénzintézetek jegyzéke a magyar királyi pénzügyér által jóváhagyatott; az 50 frtosok csak később fognak forgalomba hozatni.

A magyar királyi kincstári utalványok nem birandnak kényszerforgalommal, magánosok elfogadják vagy visszautasítják tetszés szerint. A részlet-kibocsátással megbízott pénzintézeteket a magyar ált. hitelbank látja el az utalványok kellő mennyiségével s az azokért befolyó pénzek, letétemények az állam részére esnek; az illető intézet írásbeli felszólítására a készlet alkalmilag szaporíttatni is fog. A magyar kir. kincstári utalványok beváltása lejárát után Budán a központi állampénztárnál, Pesten a magyar ált. hitelbank pénztáránál történend.

Pénzforgalmunk tehát a magyar kincstári utalványokban új általános csereeszközre tesz szert, azok a magyar állam hitelére levén alapítva, iparunk és kereskedelmünk nagy előnyére válandanak, kivált ha államunk polgárai, a hazai törvény által engedményezett eme hitelpapíroknak szabad akarathól, minél tágasb körben szereznek forgalmat és pedig mint pénzügyi önállóságunk magyar jegyeinek, melyek, a mellett, hogy a bankjegyekkel egyenlő értékűek, s az állampénztáraknál bármikor elfogadtatnak, teljes értékben — még az összeg szerint naponta kamatban is gyarapodnak.

A szőlőgyűrűzés újabb eredményeiről *)

Több éve már, hogy a szőlő gyűrűzése alkalmazásba vétetett, s a kísérletek és tapasztalatok összege mindig úgy mutatta, hogy a gyűrűzött vesszők fürtjei s azok bogyói nagyobb terjedelmet nyertek, és hogy fürtjeik fajuk rendes érésidejéhez képest a szokottnál korábban megértek.

A gyűrűzés a gráci szőlőiskola utmutatása szerint eddig mind a klosterneuburgi, mind a budai szőlőiskolában a bevégzett szőlővirágzás után vitetett véghez, midőn a szőlő szeme a nyulserényi nagyságot már elérte, és mivel a gyűrűzött fürtök s azok bogyói nagyobbak lettek és sokkal előbb megértek, nem lehetett a csekély idővesztéssel és fáradsággal járó műtétől a célszerűség s hasznavehetőség elismerését megtagadni.

A próbák azt mutatják, hogy egy hajlékony dereku 10—12 éves kis gyerkőcze vagy leány képes naponkint 1000 gyűrűzést véghez vinni, és miután egy fertály szőlőben (1/2 catast. holdon) közép terméssel körülbelül 15,000 termő vessző található, és annak meggyűrűzése 15 gyermeknapszámot vesz igénybe: 1 fertály szőlőnek egész gyűrűzési munkája csak 4—5 frtba kerül, miglen az elért mennyi és minőségi haszon boraink mostani potom ára mellett is 20—25 frtra becsülhető, mi elég ok arra, hogy szőlőgazdáink a gyűrűzést kellő figyelemben részesítsék.

*) Felolvastatott az orsz. magyar gazdasági-egylet aug. 11-iki val. gyűlésén.

Ennyi a szőlőgyűrűzésről, a mennyire a tapasztalatok annak eddigi hasznát kimutatták.

A gyűrűzés eredményeit s physiologiai magyarázatát illetőleg azt kell megjegyezmem, hogy azok igen természetes okokból folynak, mert ha kétséget nem szenved, hogy a gyökérből került növény-tápanyagok, melyek a venyige belsejében felfelé veszik utjokat, és a hánccs utján a gyökérbe ismét visszatérnek, de a kivágott gyűrű által a venyigében és annak egyes részeiben: leveleiben és fürtjeiben meggyülni kénytelenek, akkor más nem következhetik be, mint ezen részek rendkívüli felhízása, tehát mennyi- s minőleges túlteljesítése, mit a tapasztalás be is bizonyít.

Miután az élő szervezet bármely ellenséges külbefolyást csak nagyobb vagy kisebb belső tökélye mérvében ellensúlyozhat, a gyűrűzött venyige pedig a gyűrűzés idejétől fogva tápnedvei bőségében a szokottnál nagyobb mértékben részesül: szükségképen kell a gyűrűzésnek már a virágzás előtt is a gyűrű feletti részekre kedvezőleg hatni.

Ezen okoskodásból kiindulván, és szemügyre vevén szőlőgazdáink azon leverő tapasztalatát, hogy több jeles s nagy elterjedésben részesülő szőlőfajaink, mint p. o. vörös dinka, sárfehér stb. virágzaskor bogyóikat rendesen lerugják, ha ellenséges külbefolyások, p. o. hűvös esőzések, szelek stb. ez időszakban garázdálkodnak: alkalmaztam a gyűrűzést az orsz. szőlőiskolában több könnyen rúgó fajon, s örömmel jelenthetem ki, hogy okoskodásom s annak átvitele a praxisba számításaimban meg nem csalt.

Május utolsó napjaiban, midőn a fürtöcskék a virágzásra még csak készülőfélben voltak, alkalmaztatott a gyűrűzés, de csak azon tökéken, melyeken több fürtös vesszők mutatkoztak, úgy, hogy az egyik fürtös vessző alá volt vetve a gyűrűzésnek, a másik nem, azért, hogy az eredmény annál biztosabban szembetűnjék.

Ilykép voltak kísérletnek alávetve a következő szőlőfajok, melyek mint híres rugók országszerte ismeretesek; és pedig a vörös dinkából 18 vessző; sárfehérből 11 vessző; bálintból 3 vessző; fürnyből 6 vessző.

Van szerencsém az eredményt a maga valóságában t. i. fürtökben bemutatni, s bátor vagyok ez uttal csak a következő észrevételeknek helyet engedni:

1-ör. Hogy mindezen fajoknál a gyűrűzött vesszők szemeiket el nem rugták, de a szokott nagyságban sem fejtették ki; annyira azonban mégis ki vannak fejlődve a megtartott szőlőszemek, hogy belőlök legalább is még egyszer annyi must várható, mint azon fürtökből, melyek a gyűrűzésnek alá vetve nem voltak.

2-or. Hogy azon fürtök, melyek a virágzás előtt voltak a gyűrűzésnek alávetve, szintugy előbb érlelik meg szemeiket, mint azok, melyek a virágzás után gyűrűztettek meg; a vörös dinka szeme ma (augustus 11-kén) piros, és valamennyi nagyobb mértékben érett, mint a hasonfaju, de nem gyűrűzött fürtök; s habár igaz, hogy eddig nagyságukban a szokott mértéket még el nem érték, mégis tekintetbe kell venni azt is, hogy most még csak augustus hó első harmadában vagyunk.

3-or. Azon hatást illetőleg, melyet a gyűrűzés a műtétnek alávetett tökéek általános termékenységre, egész-

sége- vagy tartósságára gyakorol, azt kell még elméleti s gyakorlati okoknál fogva megjegyezni, hogy az bármilyen aggodalmakra okot vagy alkalmat éppen nem nyújthat. A tápnedvek mesterséges lekötése, mely csak egyes veszszőkre szorítkozik, hogy a többi nem gyűrűzött veszszőkben még kellő és elégséges tért a gyökerek és ágak közti nedvforgalomnak. Elméleti szempontoknál fogva tehát nem lehet tartanunk a gyűrűzéstől; de a gyakorlat sem szolgáltat helyes okokat a félelemre. Évek óta veszik és vettem én is hasznát a budai szőlőiskolában a gyűrűzésnek, a nélkül, hogy a műtétnek többszörösen alávetett tőkék akár termékenységen, akár más tekintetben változást szenvedtek volna; s habár meg kell engednem, hogy a gyűrűzést a lerugás meggátlása céljából tudtommal még senki sem alkalmazta: még sem lehet a növény-physiologia törvényeinek arczul csapása nélkül annak alkalmazását gyanus szemmel nézünk.

Egyéb gyümölcsfáknál is már régóta alkalmazzák, és pedig nevezetesen a virágzás előtt a gyűrűzést, de senki sem tapasztalta még, hogy a műtét a fának magának ártott volna; ellenben, hogy a gyűrűzésnek alávetett ág sokszor még a fáknál is szenvedett, az köztudomású dolog, s hogy a gyűrűzött s kitermett szőlőveszsző, mely sebéthéjának vékonyságánál fogva a fák módjára tökéletesen aligha hegesztheti be, s azért a tenyésztésre többé alkalmas nem igen lesz: az igen természetes, de korántsem oly hátrány, mely a szőlőgazdát a gyűrűzéstől elriasztíhatná.

El nem lehet hallgatnom még azt sem, hogy a budai szőlőiskolában több oly fajok tenyésztetnek, melyek bizonyos hely- és talajbeli viszonyok alatt hazánk leghiresebb s termékenyebb szőlőfajai közé tartoznak, mint p. o. a

kéknyelű a Balaton mellékén, a kis és nagy fügér Baranyában, a smyrnai szagos a maga tulajdonképeni hazájában, vagy akár a classicus Balaton mentében is stb.

Több éves tapasztalásaim után azt kell ezen fajokról megvallanom, hogy Budán évek óta vagy éppen nem teremnek, vagy bogyóikat virágzáskor rendesen lerugják; alá voltak ezek is vetve a gyűrűzésnek, de minden szembeszökő jobb eredmény nélkül.

Végre van szerencsém bemutatni néhány szőlőfajokat, melyek rendesen nem pottyogtatják ugyan el virágzás után szemeiket, de melyeken a gyűrűzés virágzás előtt mégis véghez vitetett; azért, miszerint kitünjék, valjon fog-e a műtét segítségével által a bogyók sűrűsége ezeken is növekedni? A példának használt fajok a következők:

Mézes fehér. Burgundi kék, apró szemű, Muscat Lunel, Muscat quadrat.

S ime az eredmény, a bemutatott példányok azt mutatják, hogy a gyűrűzött fürtök fajukhoz képest nemcsak tömörségben és súlyban nyertek, hanem hogy azok általános fejlettsége és érési foka a gyűrűzés által 1—2, s némelyeknél 3 héttel is előbbre mozdítottatott.

A gépecske, melylyel a gyűrűzés végrehajtatik, 2 darabból áll, melyeket egy összekötő szeg tart egybe, de úgy, hogy körülötte félig mozoghatók; két vajt alaku kés forgatás közben a szőlőveszsző körül a gyűrűt egy bizonyos szélességben kivágja, két kissé hajtott vésőcske pedig a kések által támasztott hézagban a kések által kivágott gyűrű alakból a héjat távolítják el, s egymással ellenirányban állanak; két lyuk arra való, hogy a vésők által felhasított héj rajtok kijöjjen, mint a gyalunál a forgács.

Entz Ferencz.

T Á R S A L G Ó.

Erdélyi gazdasági egyesület.

Választmányi ülés oct. 3-dikán 1870.

XV.

1. A nmlgu földm. m. kir. miniszt. f. évi $\frac{13536}{1229}$ sz. leiratában megemlíti, hogy gyapjuterelésünk érdekében nagy jelentőséget tulajdonít azon körülménynek, mikép gyapjuink mosatásában — mely eddigelő sokszor hanyagul és egymástól elütő módon eszközöltetett — a gyári mosás következtében egyöntetűség hozassék be, annyival inkább, mivel a termelő- és eladóra nézve is kedvezőbb a gyári, mint a testen való mosatás. Ennek alapján ezen tárgyban — a teendők iránt szükséges tájékozás végett — megbízható adatokra lévén a miniszteriumnak szüksége, felhívja az egyesületet, hogy a mellékelt kérdőíveket, melyek a gyapju gyári- és juhon eszközölt mosására vonatkozó kérdéseket tartalmaznak, a gyári mosatást igénybe vett gazdák által kitöltetve, saját hason irányu nézeteinek kíséretében terjessze fel. — Osztva a miniszteriumnak az okszerü juhtenyésztők által nagyban felkarolt nézeteit, határozottatott, hogy a kívánt adatok beszerzése végett, az illető kérdőívek kitöltésére a gyári mosatást megpróbált gazdáink, valamint

a brassai iparkamara utján, a gyapju-mosással és feldolgozással ott nagyban foglalkozók kéressenek fel.

2. A földm. m. kir. miniszt. f. é. $\frac{2267}{585}$ sz. leiratában véleményadás, illetőleg a kivitel módzatáinak megjelölése végett közli az erdélyi kereskedelmi és iparkamaráknak hazai komlótermesztésünk emelése érdekében fölterjesztett lényegesebb javaslatait. — Vélemény s a kívánt felvilágosítás adása végett átadatik a földm. szakosztálynak.

3. Olvasztatik a nmlgu földm. m. kir. miniszt. f. é. $\frac{15432}{1432}$ sz. leirata, melyben említett miniszt. által a kendernek a szokásos áztatás nélküli kikészítése érdekében végrehajtott lugzási kísérletek (Lefebure-féle és a keszthelyi gazd. tanintézeti), mint nagy kiadás mellett kevés hasznot ígérő eljárások lévén feltüntetve, a figyelem a száraz úton való kikészítésre hivatik fel. Ezért az Adamovich C. János csepini birtokán Slavoniában Narbuth János mérnök által kivitt száraz úton eszközölt kenderkikészítési rendszer megvizsgálására kiküldött bizottság jelentését oly észrevétellel közli a miniszt. hogy az abban foglalt javaslatok (mikép a Narbuth-féle kenderkikészítő gép a temesvári gazd. kiállításon munkájában bemutatassék, továbbá egy kender-aratógép készítésére díj tűzessék ki) végrehajtása iránt intézkedett, s nevezett aratógépre egy 100 és egy 50 aranyos

pályázat, egy évi határidőre, kihirdettetett. — A nagy költség mellett kevés eredményt mutató lugsási kísérletektől eltekintve, a kendernek száraz úton kikészítéséről szóló bizottsági jelentés hazánk száraz égalju részében és terjedelmes uradalmi előtt (hol különben a talaj ezen ipar-növénynek kedvező) kétség kívül érdekes és tanulságos, s azért — habár az előadott eljárás Erdélyben nem is vár fényes jövőre — ismertetés végett, főbb vonásokban az „Erd. G.”-ban közölni határozottatott.

4. A földm. m. kir. miniszt. f. é. $\frac{15806}{1470}$ sz. leiratával kapcsolatban bemutatattik a biharmegyei gazd. egyesület által f. é. jul. 13-án N.-Váradon rendezett aratógépversenyre — különösen a Marsch-féle új szerkezetű gép munkájának pontos megvizsgálására — kiküldött miniszterialis bizottság jelentése. — Tudomásul vétetik azon megjegyzéssel, hogy egyesületünk említett versenyen szintén képviselve volt, s az arról szóló jelentést lapunkban már közölte is.

5. Kodolányi Antal tagtárs és igazgató a k. monostori gazd. tanintézetnél tudatja, hogy a földm. m. k. miniszt. említett intézetnél az 1870/71 első tanévi államösztöndíjakra megtette a kinevezéseket; a még betöltetlen szabad helyekre pedig a pályázat kihirdettetett; végre — miután Balázs Endre a 2-od éves állami ösztöndíjasok közül kilépett s helyébe Kozma Gyulának felvétele iránt az igazgatóság megtette felterjesztését — kéretik a választmány, hogy az ily módon üresedésbe jött első évi 12-ik állami alapítványi hely iránt intézzen fölterjesztést a földm. miniszteriumhoz. — A tett intézkedések tudásul vétetvén, említett ösztöndíjra a többi pályázó közt legérdemesebb egy ifju határozottatik ajánlatni.

6. Tompa Károly egyll. ügyvéd előterjeszti, hogy Farkas István elhalt tag részéről 1855 jan. 1-től 1866 végéig járó alap. kamathátralékot, 56 fr. 70 krt fivérén és örökösén, Farkas Istvánon felhajtván, az egyll. pénztárba beszolgáltatatta s említett tag részéről eszerint csak az azótai kamatot van hátralékban. Az iránt. intéz. most kérdést ügyvéd ur a választmányhoz: beperelje-e a még per alá nem vont kamatot és tőkét, vagy csak a kamatot, avagy egyiket sem? — Említett örökös értesítessék arról, hogy ha magára vállalja a kamatok további pontos fizetését, a választmány hajlandó minden kellemetlen lépéstől visszatartani magát.

7. Hasonlóképp egyesületi ügyvéd ur előadja, hogy miután Kolozsmegyében, Kolozsvártt, Segesvártt és Szamos-Ujváron a telekjegyzőkönyvek felállítottak, ha az egyesület azokban akár a felvőségek megjelölése, akár a bejegyzett birtokviszonyok kinyomozása érdekében, tulajdon-, zálogbirtoklási- vagy hasznobéri jognál fogva valami igazítást, vagy átjegyzést igényelhet: ezen igényét 1871. jan. 31-ig jelentse be; eddig terjedvén — a jogfentartása végett — bejelentési határideje a már érvényesített, vagy ezután érvényesítendő kiváltási jognak is. A telekjegyzőkönyvekben bejegyzett felvőségekre nézve a betáblázás által szerzett elsőbbségi zálog-, szolgálmi- vagy más jogokat pedig 1871. máj. 31-ig kell átkebeleztetni; ellenkező esetben megszűnvn azokra nézve az elsőbbség. Emlétfogva, hogy az egyesület jogai veszélyeztetve ne legyenek, felkéretik a választmány, hogy az egyesület betáblázott kötvényeit — az átkebelezés ke-

resztülvitele végett — eredetiben egyll. ügyvéd urhoz mielőbb beküldje. — Tudásul szolgál, s az illető kötvények átküldése az elnökségre bízatik.

7. Bemutatattik Hantz György könyvkötő számlája 27 frt 40 krtban az egyesület számára bekötött munkákért. — Kifizetése utalványoztatik.

8. Előterjesztetik, hogy Asbóth Albert egyll. tag az alap. kamathátralék miatt posta-utánvétellel kézbesített nyugtáját, miután a levelet fizetetlenül feltörte, azon kijelentéssel küldé vissza, hogy az egyesülettel ezután minden összeköttetést félbeszakít, magát semmiféle fizetésre kötelezettnek el nem ismeri, s azért kéri a választmányt, hogy azon 30 frtnyi összeget, melyet Hankó Sándor, maksai postamester — az utánvétellel küldött levél fizetés nélkül feltörése miatt — a postaszabályok értelmében kénytelen volt az egyesületnek megküldeni, az illetőnek fizesse vissza. — Miután az egyll. pénztár senki kárával nem kíván gazdagodni, említett postamesternek — a részéről önhibáján kívül történt rendtelenség következtében fizetett összeg vissza fog küldetni; Asbóth Albert ellen pedig, mint a ki szabályszerű alap. kötelezvényt állított ki, a fizetés határozott megtagadása következtében, a kereset megindíttatni határoztatik, mint-hogy a választmány egyetlen kötelezett tagot is önként elvállalt kötelessége teljesítése alól fel nem oldozhat.

9. Tekintetbe véve azon nehézségeket, melyeket egy általánosan nem pártolt vállalat felkarolásában legyőzni kell; tekintve azon buzgóságot és jó akaratot, mely egy különben hasznos, de nálunk gyökeret venni nem akaró népiparág ápolójában van s végül méltányolva azon jótékony befolyást, melyet egy iparágak ápolására bármi kis részben valaki részint jó példája, részint a termelt nyers anyagnak némelykor áldozat mellett megvásárlásával gyakorol: indítványoztatik, hogy helytt lakó Andráschofszyk nővéreknek, — kik a selyemtermelést és gubóbeváltást Kolozsvártt már évek óta a mondott viszonyok közt folytatják, s a folyó évben 50 fontnyi motolált selymet állítottak előtörékvését a választmány ismételve méltányolja, s elismerését irántok igyekezzék tényleg tanusítani. — Egyesületünk az illető selyemtermelők igyekezetét régóta figyelemmel kíséri s törekszik is előmozdítani, a menyinyiben selyemhernyótenyésztési eszközeit évenként díjtalanul bocsátja rendelkezésükre; most pedig méltánylatát azzal kívánja újolag kifejezni, hogy a szorgalmas termelőket — díjazás végett — a városi tanács útján kormányunk figyelmébe ajánlani határozta; végre ezen iparág érdekében lapunk szerkesztőségét megbizsa, hogy említett selyemtermelőktől a részletes selyemtermelési adatokat felhasználhatás végett gyűjtse össze.

10. Szentgyörgyi József tagtárs az okszerű méhészet követendő példája gyanánt dicsérettel tünteti fel Rieger, borszéki méhésztudós eljárását, ki a Berlepsch-rendszer szerint rendezvén bé méhésztudót, ez uton — az idén valóban kedvezőtlen mézelő- és daczára is, mind a méhcsaládok szaporodását, mind a mézszüretet illetőleg, meglepő s a paraszt méhésztudóval egybe nem hasonlítható eredményre jutott. Ennek folytán tekintve, hogy népünk a méhésztudóval már meglehetősen meg van barátkozva, s tekintve e népiparág jelentőségét: indítványoztatik, hogy az egyesület működék köz-

re a szép jövedelem forrást nyitó okszerű méhészeti rendszer ismertetése- és terjesztésére. — A jó példának hatása mindenben tagadhatlan, azért felkéretik indítványozó tagtárs, hogy említett jeles méhészünket vegye rá üzletének részletes és gyakorlati ismertetésére; a kertészeti szakosztály pedig megbizatik, hogy a méhtenyésztés érdekében kibocsátott miniszt. leirattal együtt ezen indítványt is tegye tanulmányozása tárgyává.

11. Jegyzőkönyv hitelesítésre — Fülei István és Szentgyörgyi József tagok kéretnek fel.

Farkas Albert,
h. titkár.

Gyümölcsizelés sept. 25. és okt. 9. 1870.

I.

A gazd. egylet kertészeti szakosztálya a gyümölcsöseinkben helyel-közzel tekintélyes számban beszerzett válfajok tanulmányozására, összehasonlítására- és megbírlására már több idő óta egyik célravezető utnak a gyümölcsizeléseket jelölte ki. A jelen év, ha egyébnek nem kedvezett is, de egy-két gyümölcs- s főleg az almatermésre nézve károsnak épen nem mondható. A kertészeti szakosztály e szép termésben nyújtott kedvező alkalmat haszonra kívánván fordítani, szükségesnek és időszerűnek látta, mult évben félbeszakított működése fonalat ismét fölvenni s gyümölcsfajaink ismertetését és tisztázását újból megkezdeni. E célból intézett e lapok 14. számában az erdélyi gazdaközönséghez egy felhívást, azon jóra célzó kérés-sel, hogy a különböző vidékek terményeiből egy kis mutatóványt izelés-, tanulmányozás- és ismertetés végett küldjen be; azon reményben lévén, hogy jó törekvése bizonyára méltányolható fog, s így — a tömeges részvét és közreműködés mellett — majd sikerül a kitűzött célhoz egy lépéssel újra közelebb jutni. A várakozás idáig nem teljesült ugyan, de azért a felhívásban közölt gyümölcsizelési összejövetelek vasárnaponként szokás szerint megtartatnak; hol a buzgóbb, leginkább helybeli gyümölcsészek által bemutatott fajok azonnal bonczás alá is vétetnek. Ilyen összejövetelek eredményét kívánjuk itt bemutatni.

A gazd. egylet köztelkéről beküldettek:

a) almák.

Őszi selyem alma. Húsa olvadékony, leves; ize kissé savanykás; jósága, mint jeles gazdasági gyümölcsnek, el van ismerye; aszálásra alkalmas, sőt aszatra is elfogadható.

Veres Calvil (málna alma) jóllehet a beküldött példányok kissé túl voltak érve, de azért izök kellemes zamatu volt; fehér húsában gyeuge-piros csíkok láthatók; aszatra ajánlatos.

Pomme ananás (ananász alma). Oszatlan tetszéssel fogadott kitünő, finom, zamatos gyümölcs, nagyon érezhető fűszeres utó-izzel; felkarolását még bő termékenysége is ajánlja; egyetlen hibája lehet, hogy fája nem a legtartósabb.

Tulipán alma külseje szép, de minőségileg nem felel meg a várakozásnak; jósága közepes.

b) Szilvák.

Olasz szilva némelyek Rákocznak is hívják; nagy hasonlatossága van a beszterceihez, csak hogy 1 1/2 akkora; igen bőven terem, ize kellemes, s mint késői jó gyümölcs ajánlatos.

Diapré bőven terem, nem magvaváló, nagyon leves és túlságos cukros; nagysága közepes.

Ifj. C sókás József küldeményei Kecskemétről:

Csíkos pogácsa alma, egy a mi szebeni tányéralmánkkal; általában ismert gazdasági gyümölcs, aszálásra és konyhában használatra ajánlatos.

Budai őszi alma, az előbbihez hasonló gazdaságos gyümölcs; nagysága mindkettőnek a közepesen inkább felyül van.

Budai csengő alma minősége ennek is gazdasági, konyhára való.

Mindhárommak termékenységéről nincs tudomásunk.

Ifj. Csókás József magoncza, jó leves és zamatos baraczk.

Veress Ferencz által bemutatattak:

Champagner alma, húsa száraz, nem zamatos, kevésé ajánlható.

Schmalz-gold peppin roppant bőven terem, september—decz. érik, ize meglehetősen zamatos, külseje is szép, ajánlható.

Pomme neige leves, olvadékony gyümölcs, kissé savanykás izzel. Galoppentől Belgiumból hozatott; terjesztésre nem méltó.

Csíkos nyári parmain, ize zamatos, termése bő, húsa leves, finom; minden körülmény közt ajánlandó.

Riesen Rambour, gyümölcse igen nagy, húsa lágy és kásás, piacos gyümölcs, azonban nem terem sokat.

Czitrom alma, kemény húsa édes zamatos izü, de tenyésztésre nem ajánlható, mert hamar jegesedik, minek következtében a termésnek 1/3-da elvész; a mellett még fájáról is nagyon hull.

Fülei Istvántól:

Revalischer birn-afel egy a gravensteinival, finom, zamatos gyümölcs, feltünő jó utóizzel, nagysága jó közepes; tenyésztésre ajánlatik.

Bezy de la Motte (Veres F.-től kiállitva), jó leves és zamatos, tenyésztésre ajánlatos, csak hogy egyszerre érik.

Őszi bergamotte (ifj. Csókás J.-től) finom zamata van, húsa olvadékony és jó leves, ajánlandó.

Ez az eredménye a két első összejövetelnek. Kívánjuk hogy a későbbiekben több szakértő vegyen részt, mind személyesen, mind küldeményei által. A ki valóban benne volt csak az ismeri teljesen azon boszantó helyzetet, melyben egy gyümölcsész van, midőn távol vidékről, sokat mondó ajánlatok mellett, czifra hangzásu nevek alatt, nem csekély költséggel és fáradsággal beszerzett oltványai, a sok évi gondos munka és ápolás után, a nyugtalanul várt kitünő gyümölcs helyett némi hitvány, selejtes termést hoznak, melyért bizony kár volt annyit fáradni. Ily hosszadalmas és haszontalan vesződségtől sokszof meg vagyunk kimélve, ha nem resteltünk volna egy s más jelesebb, megbízható pomologustól akár közintézetunktől felvilágosítást kérni, vagy pedig nem lettünk volna annyira közönyösek az efféle esetek elkerülésére rendezni szokott gyümölcskiállításokra és izelésekre elnözni. Igaz ugyan, hogy várakozásainkat gyakran ezek sem képesek kielégíteni, de mégis sok oly ballépéstől megóvnak, melyet magunkra hagyva többször elkövetünk. Használjunk fel tehát minden kis alkalmat okulásunkra magunk és a közjó érdekében.

A kertészeti szakosztály azonban nemcsak ismertetni hanem élveztetni is kívánja a nemes gyümölcsöket, a mennyiben természetök és fogyasztóik közt szivesen elvállalja a köz-

Melléklet az „Erdélyi Gazda, 19-dik, számához.

vetítő szerepet, fölkérve az illetőket, hogy adás-vevési szándékukat alelnök Veress Ferencz urnál, a gyümölcs neme és mennyisége megjelölésével, sziveskedjenek bejelenteni. Egyszerű, könnyű móddal, biztosan juthatni ez uton oly kitünő gyümölcs-fajokhoz, melyeket [piacainkon csak elvétve szoktunk találni, s a melyekre helyesen jegyzi meg egyik pomologunk: „ilyen való a mi közönségünknek, mely a rosszat jól megfizeti, míg a jót rosszul méltányolja.“

s—t.

Honnan vegyünk gyümölcs-csemetét?

Folytatjuk a közelebbi számunkban megkezdett sorozatot.

3) Tisza Lászlónak Mező-Nagy-Csánban nagy költséggel és fáradsággal beállított faiskoláiból néhány száz 3—4 éves alma, körtve, meggy, cseresznye ez ősz folytán eladó. A fajok fokozatosan a legkorábbiaktól a későn érőkig terjednek. A nyomtatott névsor elkészültéig is bérmentes levelekben tett megrendeléseket elfogad M.-Csánban Ébner Sándor, gazdatiszt.

4) Gr. Haller Ferencz Fejéregyházáról beküldötte hozzá a debreczeni oct. 8—10-iki kiállításra küldött 45 jeles fajú alma jegyzékét, melyekből s több más kitünő fajokból 4—5 ezer darab 1. 2. 3 éves oltvány, dbja 20, 25, 30 krért Fejéregyházán, gr. Haller kerti gazdászatánál megrendelhető.

Levelezés.

Zentelke, sept. 14. 1870.

Az ideai borév vidékünkre nézve már kezdettől óta kedvezőtlen volt, s most sem várhatunk sokkal többet. A kemény tél miatt a szőlőveszszők sokat szenvedtek, minek folytán gyenge termést lehetett várni; az augusztusi barátságatlan hidek időjárás következtében pedig minőség tekintetében is igen keveset remélhetünk. — A korán érő fajok már kezdenek rothadni, mielőtt czukortartalmuk csak felényire is kifejlett volna; s így kényszerítve vagyunk azokat leszedni, ha a fáradság után valamit kapni akarunk. A késői fajok még nagyon kevésé vannak megérve, habár kissé lágyak is, de azért még meglehetősen savanyuak. Azon reményben volt az ember, hogy sept. és october helyrehozza, mit augusztus elmulasztott; de kevés jel mutat arra, hogy reményünk teljesülni fog; mert sept. is, néhány szép nap kivételével, oly barátságatlan, mint megelőzője. A gyümölcsstermés általában jónak mondható. Az alma és körte sok, ámbár a rendetlen időjárás miatt nagyrészt hibások; a szilvatermés, mely az idevaló földműveseknek főüzletáguk, átlagosan jól sikerült. A legnagyobbára későn vetett törökbuza még zöld, hacsak meleg és száraz napok nem lesznek, bajosan ér meg; mi az itteni vidék kiterjedt törökbuza természetese mellett nagy kár volna.

A borüzlet lanya; a tulajdonos jobb árakra vár, a miért áruja inkább ott hever, mintsem elértekesitené; ez a kedvezőtlen viszonyokból kimagyarázható. Régi borok akója 10—12 ft, a 69-inek 8—10 ft.

V. J.

Kolozs, sept. 28. 1870.

E vidéken a mézszüret még a mult hó végén lefolya. A léppel vegyes méz kupája 50 kron fizetett. A méhek e vá-

ros és vidéke legnagyobb részében gyengén rajoztak, s általában még gyengébben mézeltek, pedig a növényzet elég dús volt; néhány mű-rajom, s több más természetes raj is éhen veszték el, pedig némely kas félig is le volt építve; de a hideg és szél miatt nem gyűjthettek; a virágkelyhekben mézanyag sem igen volt. Junius végén vetett haricskámát nem igen szállták a méhek, holott Háromszéken fő mézelő tápul szokott szolgálni a rajoknak, különösen régiebb időkben; azonban nem tudom, hogy most e különös évben ott is nagy volt-e?

Itt meglehetősen jó a szénatermés, sarju is lett a téres helyeken; kár, hogy a szénákat oly sokáig hagyják künn; az esős idő sok kárt tett benne; egy részét most is hordják még. Egy közönséges szekér széna itt helyben 10—14 frt o. b.

Törökbuza termés itt is silány lesz; a hóharmat ugyan még nem rontotta meg, mint — hir szerint — az aranyos- és marosmenti völgyekben; de már reményt vesztettünk, alig érhetik meg. Kivételesen van egy-egy darab földben jó törökbuza, az is a földön hever, mert valami pondró-féle átlukgatván szárát, le kellett dűlnie. *) A pityókák legnagyobb részét a pityókavész lepte meg; némely fajtán nem mutatkozik még eddig a vész. (Melyek azok? Sz.)

Szőllőtermésünk elszomorít bennünket, mert az el nem fedett szőlőkön majd mi termés sincs; a kik elfedték, azoknak közepes termésük mutatkozott — sőt némely helyen dús; de nem ér meg, nagyon savanyu. E városon 8—12 ezer veder bor szokott teremni, ugyanannyi forintunk megy kárba az idén.

Napszámot pénzen sem igen kapunk; egyik a sóaknához huzódik, hol 70 krt keres napontá; a más rész a vasúti munkálatokhoz, hol egy gyalog-napszám 1 frt, 1 frt 20—30 krt kap; a kőhordó marhás gazdák 4—6 marhával naponta 6—7 forintot.

Az állatok egészségi állapota jó; de a gazdák juhaikat a mételytől féltik.

D. Veres Sándor.

Torda, 1870. sept. 30.

Tordamegyének szept. 30-ikán tartott évnegyedes közgyűlésén Miksa Elek főbíró, megyéjének gazdasági állapotáról következő jelentést tette:

— Közgazdasági ügyeink, a mult bizottmányi ülésen tett jelentésem szerint, az őszvetéseket illetőleg eléggé kielégítő, de sajnosan kell jelentenem, hogy akkor nyilvánult sejtelmeim szomorú valósággá fejlődtek, miután a törökbuza, e csaknem legnevezetesebb terményczikkünk, megyénkben általában a leggyengébb termést igéri. A rendetlen időjárás, a tikkasztó tavasi melegből a hideg nyárba való átmenetel és a még ilyen mérvben alig mutatkozott nyári esős idő megtette káros hatását és a tavasi esőzések miatt felében alig elvethetett termést a nyári és őszi esőzés részint szem nélkül hagyta, legnagyobb részben pedig megérhetésében teljesen megakadályozta. Szőlőtermésünk, mely a mult téli nagy hideg és rendetlen idő dacára — mennyiség tekintetében jó középtermést adott — a kedvezőtlen nyár által semmivé tétetett, mert teljesen elkészülhetése az ezutáni legkedvezőbb időjárás mellett is a középserü bor minőségét is alig fogja megütni. Gyümölcs-stermésünk a

Nem kaphatnók-e ennek a „pondrónak“ bővebb leírását; vagy egy pár mutatónyt belőle meghatározás végett? Szerk.

kedvezőtlen időjárás daczára is sikerült, különösen alma és szilva meglehetősen bőséggben termett és jól kifejlett, körtve kevésbé; a barackfák pedig általában kipusztultak.

A szénatermés jó minőségű és közepesnek mondható s így habár az őszi termést a törökbuza és jövedelem tekintetében a bórtermés nagyon is paralyzálja, szükségétől tartani ez évben még se lehet. Azonban tekintettel, hogy a már előhaladott idő daczára az őszyetések nagyon hátra állanak, hogy a sok eső miatt megtapult és éretlen maradt szántóföldek a jövőre termésre nem nagy biztosítékot nyújtanak, nem minden aggodalom nélkül nézhetünk szembe a jövővel. („K. K.”)

Cserhalomtáj, oct. 12-kén, 1870.

September 10-ig annyira szikkadt, hogy szántóinkon a szántást megbezdhattuk, s jöllehet az esőzések közbe-közbe akadályoztak: őszyetéseinket javában végeztük. Behordtuk tavaszvetéseinket és sarjunkat. Vége felé járunk a törökbuza-szedéssel is. $\frac{1}{3}$ -ad termés hiányzik, sok az éretlen abból is, a mi lett. Legelőnk dűs van; de juhainkat féltjük a mételytől. Rajaink egyrésze már eddig étlen vészett. A gabona ára magas; de a tegnapi beszerzési hetivásár a záporok s még inkább az izraeliták ünnepei miatt silány volt. A marha ára is tartja magát. Az eladót a háznál is felkeresik. V. E.

Egyveleg.

M a i s z á m u n k h o z van mellékelve „Magyarország és a nagy világ“ képes heti lapnak előfizetési felhívása és mutatvány lapja. Mint csinos, tiszta rajzokkal és változatos tartalommal ellátott lapot ajánljuk olvasóink figyelmébe.

* A juhok közt a himlőkór több törvényhatóság területén felmerült, s terjedése leginkább a kiűtött nyavalya eltitkolásának, ily nyájából származó juhok eladásának s általában az e tekintetben fenálló állatrendőri szabályok mellőzésének tulajdonítható. E visszaélések megszüntetésére s az igen ragadós és pusztító, a közigazdaságot a legnagyobb mérvben sújtó nyavalya terjedésének megállítására a földmivelés, ipar- és kereskedelemügyi miniszter szükségesnek látja felhívni a törvényhatóságok közönségét, miszerint a juhtenyésztőket oda utásítsák, hogy e nyavalya kiűtésekora a fennálló állatjárvány szabályrendeletek 56—58 §§-ában foglalt, e betegségre vonatkozó rendőri intézkedéseket felelősség terhe alatt a legpontosabban foganatosítsák. Együttal megjegyeztetik, hogy e pusztító vész ellen leghathatós óvszer a juhoknak kora beoltása; s igen óhajtható, hogy az oltás minden juhászatban gyakorlatba vétessék.

* A keleti marhavész, folyó évi september hó második felében beérkezett hivatalos jelentések szerint is, Erdélyben hunyadmegyei Felső-Szálláspatak, Páros-Pestere, Malajesd, Korjesd és Nuksora községekben uralgott, hol (a két utóbbi község marhalétszáma és a vész állása még nem jelentetett be) az 1495 darab szarvasmarha-létszámból, 68 ndvarban, a vész kiűtésétől kezdve 723 darab betegedett meg; — ezekből 480 meggyógyult, 222 elhullott, 5 beteg lebunkóztatott és 16 darab folyó évi september hó 30-án mint beteg, ápolás és zár alatt maradt. Magyarországon a vész ez időközben sem merült fel.

* A piski-petrosenyi új vasutronal mentén fekvő következő vasútvárvadai állomásoknál a magán sürgönyök keze-

lése korlátolt napi szolgálattal életbelépett és pedig: Russ, Vár-alja, Púj, Krivádia, Banitza és Petroseny.

* A m é z k e r e s k e d é s é r d e k é b e n a kereskedelmi miniszteriumhoz panasz intézetett az iránt, hogy mézkereskedésben szokásjogilag megállapított 10 $\frac{0}{100}$ -nyi tara (göngysuly) nem tartatik meg, hanem a méz eladásánál csaknem kivétel nélkül oly vastag, fadongákból készült hordók használatnak, melyek a szokásos 10 $\frac{0}{100}$ -nyi tarát nagyon is túlhaladják. E csalárd eljárás mézkereskedelmünknek nagy hátrányára szolgálhat, s egyfelől a külföld kereskedőit elijeszti piaczainkról, másrészt azon irányban is szomoruan hat, hogy más országbeli, különösen havannai méz jobban kél el, mint hazai terményünk. Hasonlóképen panasz emeltetett az iránt is, hogy a viasz vegyítve és hamisítva jó a kereskedésbe. Nehogy az ily visszaélések által kereskedésünk tovább is szenvedjen, a miniszterium felhívja a törvényhatóságokat, hogy az ily visszaéléseket rendőri uton a leghathatósabban igyekezzenek megakadályozni, magától értetődven, hogy minden előforduló csalárdtság esetén a büntető eljárás egész szigora lesz alkalmazandó.

* Részletes térrajzokat készítenek a földadó végett a katasteri hivatalok minden községről, melyek az állományomdában könyomatilag sokszoroztatni fognak, s így községek és magánosok által is megszerezhetőek lesznek. A közoktatási miniszter e lenyomatokat a községi iskoláknak is meg fogja küldeni, miáltal a földrajzi oktatás egy hatalmas emeltyüt nyer, a mennyiben e földabroszok segélyével a nevéndékek a hazai földet oly nagyságban fogják ismertetni, mint a minő arányban áll: 1' : 40°.

* A marosújvári sóbányák számára 1871-ben 5000 bécsi mérő búza, 2250 mérő törökbuza és 50 ezer db. zsák szükséges. Nevezett cikkekre árlejtés leend Marosújvárt october 21-dikén, valamint különböző kenderkötelek beszerzése végett nov. 5-ikén ugyanott.

* Pityóka termésünk az ország különböző részeiből vett tudósítás szerint, a rendetlen hives időjárás és sok eső miatt, nagyon sokat szenvedett. Legalább fele része megromlott.

* Köveket rakott valaki october 1-jén a vasútra Kolozsvár és Bács közt, de észrevették s szerencsétlenség nem történt. A vizsgálat e tárgyban foly.

* Kőszénszállításra vállalkoztak néhányan, írja a „K. K.“ hogy Kolozsvár példátlan faszükségét némileg enyhíték. Ugy hisszük zsilvölgyi kőszén szándékoznak idehozni; egyelőre mig Fejérvártól eddig tengelyen kell a szállítást eszközölni, nem sok eredményt várhatunk; vasútunk egybekötő vonalának elkészültével azonban kétségkívül a kőszén rendes fogyasztási cikk lesz nálunk, kivált a legtöbb tüzelő anyagot fogyasztó gyárakban.

* Hátas lovakat vásárol a közös hadsereg számára, a 20-dik lóvásárló bizottság, mely jelenleg Kolozsvárt, a Biási-ni szállodában van megszállva. A vásárlandó lovak csak 5—7 évesek s 14 marok 3 hüvelyk és 15 marok közti magasak lehetnek.

* Sok pokróczot és bundát vásárolnak a porosz hadsereg számára Magyar- és Oroszországban szokatlan magas áron.

* Gözcseplő géptársulat. A gazdasági ipar törén történt haladás örvendetes jele gyanánt említhetjük, hogy

Marosvásárhelyt gr. Teleki Sámuel elnöke alatt egy gőzcséplőgép-társulat alakult, mely a jelen ősztől 2 gépet bocsát a közönség rendelkezése alá; ezek egyike Kolozsvárról indul s a bejelentett helységek sorrendje szerint vonul Vásárhely felé; másika Vásárhelytől Szász-Régen felé veendő útját. A gépeket igénybe venni kívánó gazdák jelentéseikkel Vásárhelyre „a gőzcséplőgép-társulat igazgatóságához“, vagy az igazgató választmány (Baruch Jeremiás, gr. Bethlen Camilló, Meisner József, Richtzeit Pinkász) valamelyik tagjához forduljanak.

* **V a s h á z a k M a g y a r o r s z á g o n.** Egerben Bródy úr legközelebb vasházat épített. Mint az „E—r“ írja, a ház egy emeletes lesz, alul boltokkal, s az emeleten egy három szobás lakással, a hozzá szükséges egyéb helyiséggel együtt. Az egész 4500 forintba fog kerülni, s e hó végeig készen leendő. A ház alkatrészeit Sidnei angol vasgyáros szállítja; a szállítmány megérkezését várják. Simonyi Károly ügyvéd az új temetőben levő családi sírboltjára szintén szándékozik egy kis vas-kápolnácskát emeltetni. Sidnei, ki Egert e nyáron két ízben is meglátogatta, itt ügynökséget is állított föl.

* **A d o h á n y** mily nagy befolyással van a katonák kitanítási képességére, már I. Napolcon tapasztalta hadjáratai alatt, s gondoskodott is folyton, hogy katonái e részben szükségét ne szenvedjenek. S e tapasztalat e mostani, roppant nagy fáradtsággal egybekötött hadjárat alkalmával ismétlődött. A katonák azt mondják, hogyha dohányoznak, jobban türik a sebek fájdalmait, valamint a fáradalmakat is.

* **A d o h á n y t e r m e l é s.** Elsassban a tartomány egyik jelesebb vagyon forrása. Itt évenként 3250 hektarnyi területen $6\frac{1}{2}$ kilogram nyersdohányt termelnek, tehát a franciaországi termés egy negyed részét maga Elsass adta. Strassburg, Metz és Nancyban három nagy dohánygyár van; e gyárak közül a strassburgi maga is már 4 millió kilogrammot igényel évenként. Mi történik e czikk tekintetében majd, ez annál fontosabb kérdés ránk, mert az elsassi és a rajnai dohányokkal a mi dohányaink nem versenyezhetnek, s mert Németországban nincsen dohány egvedárság.

* **A z ő s z i l ó v e r s e n y.** Pesten f. hó 21 és 23-án tartatik meg.

* **A m é h k i r á l y n é t e r m é k e n y s é g e** mesés; évenként átlag 100 ezer tojást rak le. Ha ezt a méh testsúlyához arányosítva, százalékokban számítjuk ki, s például egy tyukkal hasonlítjuk össze, úgy találjuk, hogy míg egy tyúk testsúlyának legfentebb 5-szörösét rakja le évenként tojásban, addig a méhanya 130-szorosát.

* **M á z n e d v e s f a l a k r a.** Ha hamut, homokot és meszet egyenlő mennyiségben összekeverünk, oly anyagot nyerünk, mely a fal nedvességének eltávolítására alkalmasnak bizonyult be.

* **B o r o s é s s ő r ö s p a l a c z k o k k i m o s á s á r a,** ha még oly erős réteggel is vannak belülről bevonva, jól lehet használni a manganfelsavas natron oldatát, melyet a kereskedésben nagyon olcsón kaphatunk. Ha szükséges, a folyadékot kevés ideig állni kell hagyni a kéreg-üledéken, s akkor egy kefével minden tisztátalanságot könnyen eltávolíthatunk a legkevesebb fáradtsággal.

* **Ó - b o r.** A pesti 2 szivuteza 15. számú házban pinczezési alkalmával egy 12 akós hordót találtak kristály tisztáborral telve. Az 1838-diki vizár idejéből való hordó teljesen üp volt.

* **C z u k o r r é p a** 21.982,209 mázsa adóztatott meg 1869-ben az osztrák magyar birodalomban, s így 1.951,272 mázszával több mint 1868-ban. Az ezután fizetett adó 9.000,713 forint telt.

Időjárás.

September hó második felében az éjszak-nyugati szél lengése mellett többnyire esős, őszi, hűvös, úgy szólván hideg időjárásunk volt, a hőmérő reggel- és estvéneként alig 5—6 R. fokot, 15-én reggel pedig csak 1 fokot a fagypontra felül jelzett. 16-án reggel erős éjszak-nyugati széllel kevés eső, délben valamint este borongó. 17-én borult, hideg éjszakai széllel, a napi közlélmérséklet csak: 5.9 R. foknyi vala. 18-án borult hűvös éjszakai széllel, estvére kelve kevés eső esett. 19-én hűvös, borult, éjszak-nyugati szél lengése mellett, a közlélmérséklet: 6.8 R. fokot tett. 20-án borult, este erős éjszakai széllel nagy esőzés állott be, mely 21-én is mint borult hűvös napon át tartott, 22-én borult, a szél dél-kelet, majd dél-nyugatra fordulván a légmérséklet, mely esőzés közben majd nem két fokkal melegebb volt, újra jobban meghűlt. 23-án éjszak-nyugati széllel borult. 24-én reggel borult, délben borongó, estvére kelve az ég lassanként derülni kezdett, mire a légmérséklet annyira meghűlt, hogy este: 2.8 R. fokot, 25-én reggel pedig, melyen az ég egészen felhőtlen vala, a fagypontra felül 1 R. fokot mutatott, déltájt az éjszak-nyugati szél délkeletre változván ismét beborult, este borult. 26-án egész nap borult. 27-én éjszak-nyugati széllel borult, a hőmérő már 8 R. fokot jelzett, déltájt borongó, este borult. 28-án borongó, a hőmérő délután 14 R. fokot jelzett. 29-én borult, hideg éjszak-nyugati széllel, este felé kevés esővel. 30-án reggel borult, délután derülni kezdett.

A légsúlymérő állása, 0 fok hőmérsékletre szállítva e hó második felében 16—19-ig emelkedett: 320.92—325.24 par. von. 20—22-ig csökkent: 320.65 p. von. 22—24-ig hirtelen emelkedett: 327.91 p. von. 25-kén és 26-kán két vonallal csökkent. 27-én: 325.31 p. v. állott 30-ig emelkedett, most: 326.41 p. v. áll.

Az egész hó lefolytában derült nap volt: 1 borongó: 18, borult 11. Az összes csapadék 20 par. von. magasságot ért. A túralagó szél az éjszak-nyugati volt.

October hó borongó, hűvös őszi idővel, éjszaknyugati szél lengése mellett, a légsúlymérő igen magas állásával kezdődött. 1-én reggel borongó, 4 és $\frac{9}{10}$ R. foknyi meleggel, délben és este borult. 2 és 3-án borult, éjszaknyugati széllel, mely néha délnyugatra fordult, a közlélmérséklet: 8 R. fokot tett. 4-én reggel borongó, hűvös éjszaknyugati széllel, déltájt borult, estvére kelve borongó. 5-én reggel borongó, hűvös, 4 foknyi meleggel, délután éjszakai széllel derülni kezdett, mire hideg derült éj állott be, melyen át a hőmérséklet folytonosan csökkenvén, 6-án reggelre a higany a hőmérőben a fagypontra feletti 1 R. fokot jelezte, déltájt borongó, a szél délkeletre változván, a légmérséklet: 12 foknyira átmelegíté, este derült. 7-én délkeleti széllel derült, a közép légmérséklet: 7 és $\frac{4}{10}$ foknyi vala. 8-án reggel és délben borongó, este derült. 9 és 10-én reggel és este borult, délben borongó, a közlélmérséklet mindkét napon át: 11 és $\frac{1}{2}$ R. fokot tett. 11-én reggel délkeleti széllel borult, esős idő, délután borongós. 12-én reggel borongó, hűvös éjszaknyugati széllel, a hő-

mérő reggel: 2 és $\frac{1}{2}$ R. fokot jelzett, délben borongó, estvé-
re kelve kevés eső esett. 13-án reggel borongó, a higany a
fagypontra alá $\frac{1}{2}$ foknyira szállott, délben és este borult. 14-én
borult, nyugati széllel, napjában többször esett, éjjel erős dél-
nyugati szél támadt, mely északra fordulván 15-én reggelre
szépen kiderült.

A légmérő állása 0 fok hőmérsékletre szállítva 1 — ig
csökkent: 330.36 — 316.95 pár. von. 10-én 1 vonallal. 11-én
3 von. 12-én szinte 2 vonallal emelkedett: 323.17 p. von.

A túluralgó szél az éjszaknyugati volt, mely 2 dny-ra,
4 dk-re, 3 é-ra változott.

Királyhágón tulról. Időjárásunk még mindig
aggasztólag hat a szőlőkre s a kukoriczára. Gabnakereskedé-
sünk még mindig várja a háboru befejeztét. Forgalmi életünk-
ben pedig szintén ugyanazon rendetlenségek tapasztalhatók,
melyek iránt annyszor panaszkodtunk.

Jégkrónika. Ez évi tudósításainkat (remélhetőleg)
befejezendők, álljon itt az augusztusi jégverések hosszú sora. E
hónap tultett mindeniken, oly mértékben, mely csak ritkán for-
dul elé; számos helységet e hó első felében 3 ízben is járt
jég; ezer szerencse, hogy az őszi gabonáknak tulnyomó része
már be volt takarítva, s így a romboló jeges viharok csak tör-
rökbuzát és szőlőt találtak kint, hanem ezek meg is érezték
sulyát, határonként a törökbuzát annyira összerontották, hogy
csak nyomuk de termésről szó sincs; a szőlők még inkább
megsinlették; sok helyen a dus termés egészen tönkre tve,
fája évekre összerontva. Az august. 11. 12. és 13-ki jeges
viharok, kivéve a mezőség közép területét az ország majd min-
den vidékén éreztették magukat; legtöbbet szenvedtek. Al-Fejér,
Udvarhely, Marosszék, Hunyadmegye, Szászsebes, és Segesvár-
szék, névszerint az egész Hegyalja, melynek bortermését meg-
tizedelte, azután Szt.-Miklós, Szt.-Márton, Borberek, Vingárd,
Akmár, Pestes, Ujvincz, Alvincz, Csombord, Bagó, Vajda-Hu-
nyad, Oklos, Rákosd, Szt.-Erzsébeth, Székely-Udvarhely, Sz-
Pián, Bikafalva, Segesvár, Panit, Felvincz, M.-Madaras, Somo-
gyon, P.-Szt.-Miklós, Miriszló, Fejérvár, Karna, Dálya sat.
számtalan helység és vidék, melyeket névszerint előszámlálni
igen hosszú volna. Mint tudósítónk összeszállításából kitűnik a
jég elleni biztosítás szép arányban volt gazdáink által igény-
be véve és igen sokan érezték az idén annak jótékonyosságát.

(Sz. II.)

Piaczi árak.

Hetivásár Kolozsvárt, oct. 6. 10 és 13. 1870.
tisza buza (nagy vékával) 2 fr. 70 kr. — 3 fr.; elegy 2 fr.
30 — 45 kr.; rozs 2 fr. 5 — 20 kr.; árpa 1 fr.; zab 1 fr.;
alakor 70 kr.; törökbuza 1 fr. 70 — 85 kr., egész 2 frtig;
az új csövesnek vékája 80 — 85 kr.; lenmag 1 fr. 80 kr.;
pityóka 60 kr.; 100 fő káposzta 6 — 7 fr.; 1 pár csürke
65 kr.; 1 réce 40, 1 lud 60 kr.; 1 pujka 1 fr. 40 kr.; 1
font szalonna 36 — 40 kr.; túró 32, hús 19 kr.; zindelynek
ezere 4 fr. 50 kr. — 5 fr.; deszkának párja 60 — 85 kr. —
1 fr. 10 kr.; 1 db. 5 — 6 öles és 4 — 4" vastag faragott
gerenda 1 fr. 50 — 70 kr.; tűzifa rövid öle 11 fr., hosszú
22 fr.; 1 kisdud szekér 4 — 7 fr. A vásár főleg 6-dikán na-
gyon népes, gabona sok volt. 13-dikán is gabona sok, de a

kereslet kisebb. Gyümölcsből alma sok, vékája 70 kr. — 1 fr.;
szilva 60 — 90 kr.

Marosvásárhelyt az 1870 october 6-diki hetivásár
a közepesek közé számítható; gabona elegendő. Piaczi árak
voltak kis vékával: Tiszta búza, sok és szép 2 frt; ugyanaz
üszögös, sok volt 1 frt 80 kr; elegy vagy kétszeres sok 1 frt
40 kr; rozs, ma több, mint a mult héten, 1 frt 30 kr; tö-
rökbúza sok, tavalyi száraz 1 frt 40 kr; törökbúza idei nyers,
sertésnek 95 kr; árpa ma kevesebb 85 kr; zab kevesebb
65 kr; alakor, nem sok 45 kr; fuszujka feje, nem sok 90 kr;
egy véka pityóka, a sok eső miatt sok közte a rosz, 70 kr;
egy koszoru hagyma a szászoktól, drága 15 kr; egy csomó mu-
rok, vagy petrezselyem 1 kr; egy tojás, igen drága, 2 kr;
egy tojó pulyka 80 kr; egy lud hizott 1 frt 60 kr; egy pár
szép csirke 70 kr; egy négy hetes verő malacz 1 frt; egy
közepes szekér széna 12 frt; egy szekér tűzifa 5 frt 70 kr;
egy öl száraz bükkfa 26 frt; egy font marhahús, nagyon drága,
20 kr; egy kupa pálinka, a uagy raktárban 32 kr. Szől-
lősy Sámuel.

Piaczi árak B.-Szolnok megye krakóijáás-
ban 1870. II. évnegyedében: tiszta buza (kis vékával) 1 fr.
50 kr; elegyes 1 fr.; rozs 80 kr; zab 55 kr; törökbuza 1 fr.
50 kr; paszuly 1 fr.; 1 közepes ló 50 fr.; 1 ökör 120 fr.;
1 tehén 60 fr.; 1 juh 7 fr.; 1 sertés 6 fr.; 1 kézi napszám
40 kr; igás 1 fr. A mezei termények állása közepszerű. Ba-
logh Károly szolgabíró.

B.-Szolnok megye, m-láposi járásban 1870. II.
évnegyedében tiszta buza (kis vékával) 1 fr. 68 kr.; elegyes
1 fr. 30 kr.; rozs 90 kr.; zab 60 kr; törökbuza 82 kr;
paszuly 55 kr; 1 közepszerű ló 61 fr.; ökör 102 fr.; tehén
52 fr.; bival 110 fr.; juh 7 fr.; sertés 10 fr. Kézi munka-
napszám közép árban 40 kr; igás 1 fr. 60. A mezei termé-
nyek állása általánoson gyenge. Időjárás folytonosan hives;
északi és nyugati szelek voltak az uralkodók; eső ritkán lá-
tógatta a vidéket; elemi csapások nem fordultak elő. Molnai
Sándor, szolgabíró.

Naszód vidékén június havában. 1870. tisz-
ta buza (auszt. mérő) 4 fr. 80 kr. — 5 fr.; 20 kr; elegyes
2 fr. 90 kr. — 4 fr. 20 kr; rozs 3 fr. — 4 fr. 20 kr; árpa
2 fr. 80 kr; alakor 1 fr. 60 kr; zab 1 fr. 60 kr. — 2 fr.
50 kr; törökbuza 2 fr. 10 — 60 kr; pityóka 1 fr. 40 kr;
1 kupa fuszujka 6 — 14 kr; lencse 6 kr; bornak 40 — 48
kr; sör 20 kr; 1 mázsa széna (hallatlan drága) 3 fr. — 5 fr.
80 kr; szalma 80 kr. — 2 fr. 20 kr; 1 pár szép ökör
240 — 265 fr.; közepes 140 — 180 fr.; szép tehén 120 —
160 fr.; közepes 80 — 90 fr.; 1 pár ökörbőr 30 — 40 fr.;
tehéné 20 — 24 fr.; 1 mázsa nyers fagygyu 22 — 23 fr.;
1 hosszú öl tűzifa 9 fr.; 3' hosszúnak öle 4 — 5 fr.;
szalonna mázsája 24 — 50 fr.; kézi napszám ára 30 kr. —
1 fr. 60 kr. (Községi tudósítás.)

TARTALOM: Gyümölcs-kiállítási terv. — Kolozsvár-nagy-
váradi vasút, III. — Magyar kinstári jegyek. — A szőlőgyü-
rűzés újabb eredményei. — Társalgó: Választmányi ülés okt.
3. — Gyümölcsizelés, I. — Honnan vegyünk csemetét? II —
Levelezés. — Egyveleg. — Időjárás. — Piaczi árak.

Felelős szerkesztő: SZABÓ SÁMUEL.